

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 196/2011-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. augusta 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa o sťažnosti Ing. M. V., B., zastúpeného advokátkou JUDr. Z. B., Advokátska kancelária, B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 32/2008, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. M. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 32/2008 porušené bolo.
2. Okresnému súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 32/2008 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. M. V. priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Martin povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Martin je povinný uhradiť Ing. M. V. trovy konania v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Z. B., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením sp. zn. II. ÚS 196/2011 zo 4. mája 2011 na ďalšie konanie sťažnosť Ing. M. V. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej tvrdil, že postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 32/2008 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Z obsahu sťažnosti vyplývalo, že uznesením okresného súdu pod sp. zn. 7 C 128/2006 zo 17. septembra 2007 bol vylúčený návrh odporcu (L. A.) na samostatné konanie. Toto rozhodnutie, v ktorom vystupoval sťažovateľ ako navrhovateľ, sa stalo právoplatným 23. januára 2008. Sťažovateľ uviedol, že vo veci sa 20. apríla 2009 konalo ústne pojednávanie, na ktorom sa odporca nezúčastnil. Od uvedeného dňa vo veci nebol nariadený ďalší termín ústneho konania, pričom súd sa obmedzil len na výzvy pre súdnu znalkyňu na zaslanie výpočtu potrebného pre rozhodnutie vo veci. Pritom znalkyňa znalecký posudok nepredložila. Pretože okresný súd je vo veci nečinný, sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu 24. januára 2011, ktorý mu odpovedal 18. februára 2011 len informáciou o vykonaných úkonoch okresného súdu. Pretože odpoveď okresného súdu nepovažuje za presvedčivú a dostatočnú a okresný súd vo veci nekoná bez prietahov, žiada, aby ústavný súd vo veci vydal tento nálezu:

„1. Nekonanim Okresného súdu v Martine bolo porušené právo sťažovateľa Ing. M. V., bytom ..., B. zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Martine sa prikazuje v konaní pod sp. zn. 7 C 32/2008 konať bez zbytočných prietahov.

3. Ing. M. V., bytom ..., B. priznáva finančné zadostučinenie v sume 3.300 €..., ktoré je Okresný súd v Martine povinný zaplatiť k jeho rukám v lehote dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Martin je povinný uhradiť Ing. M. V. trovy právneho zastúpenia v sume 261,82 €... na účet právnej zástupkyne JUDr. Z. B., B... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 196/2011 zo 4. mája 2011 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľa aj predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka okresného vo vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa podaním doručeným ústavnému súdu 3. júna 2011 súdu uviedla:

„... 1. ústavná sťažnosť sa týka namietaných prietahov v konaní Okresného súdu Martin, ktoré konanie sa začalo na tunajšom súde dňa 23. 01. 2008. Vec doposiaľ nie je právoplatne skončená.

2. sťažovateľ využil právo podľa ust. § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o sudcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a podal dňa 24. 01. 2011 prostredníctvom právneho zástupcu sťažnosť na postup súdu proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Podpredseda súdu sa k podanej sťažnosti a namietaným prietahom v konaní vyjadril vo svojej odpovedi vedenej pod Spr 2003/11 dňa 14. 02. 2011, kde zhodnotil priebeh úkonov zo strany súdu, ktoré smerujú k rozhodnutiu vo veci a tiež, že vec bude v osobitnom sledovaní orgánu riadenia a správy súdu. “

V ďalšom predsedníčka okresného súdu uviedla chronológiu spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 32/2008:

- „- vec napadla do senátu dňa 19. 02. 2008
- 22. 02. 2008 - bol zaslaný návrh, uznesenie právnej zástupkyne odporcu na vyjadrenie
- 07. 05. 2008 - daný referát na pripojenie súvisiaceho spisu 7C/128/2006, tento sa nachádzal na Krajskom súde Žilina v dôsledku odvolania až do začiatku februára 2009
- 06. 02. 2009 - bol ešte ako neprávoplatne skončená veci 7C/128/2006 daná k nahliadnutiu
- 12. 02. 2009 - bol vytýčený termín pojednávania na 02. 03. 2009, obaja právny zástupcovia účastníkov žiadali odročiť pojednávanie
- 02. 03. 2009 - bolo odročené pojednávanie na 30. 03. 2009
- 30. 03. 2009 - prišlo ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní zo strany právnej zástupkyne odporcu, pojednávanie bolo odročené na 20. 04. 2009
- 07. 03. 2009 - právny zástupca odporcu oznámil, že dal vypracovať znalecký posudok Ing. G. Táto však nevypracuje znalecký posudok do dňa pojednávania, preto žiadal odročiť pojednávanie
- 20. 04. 2009 - bolo pojednávanie z dôvodov vypracovania znaleckého posudku odročené na neurčito
- 20. 05. 2009 - bol vyzvaný právny zástupca odporcu na zaslanie znaleckého posudku

- 22. 06. 2009 - požiadal právny zástupca odporcu o poskytnutie ďalšej lehoty za účelom vypracovania znaleckého posudku, ktorý je komplikovaný. Súčasne požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov

- 29. 06. 2009 - oznámil právny zástupca odporcu, že zabezpečil doklady a tieto zaslal znalkyni

- 19. 10. 2009 - bolo urgované zaslanie znaleckého posudku

- 24. 09. 2009 - bolo rozhodnuté o oslobodení od súdnych poplatkov

- 20. 10. 2009 - oznámil právny zástupca odporcu, že urgoval vypracovanie znaleckého posudku od Ing. G., táto mu oznámila, že ešte nemá všetky potrebné doklady k vypracovaniu znaleckého posudku, prisľúbila, že tento vypracuje do 15. 11. 2009

- 25. 11. 2009 - bolo urgované zaslanie znaleckého posudku

- 04. 12. 2009 - opätovná urgencia o zaslanie znaleckého posudku

- 07. 12. 2009 - oznámenie právneho zástupcu odporcu s tým, že znalkyňu mu oznámila, že znalecký posudok je komplikovaný a musela si vyžiadať doklady z úradu práce, bol pripojený aj prípis, ktorý mu zaslala znalkyňa, v ktorom odôvodňuje komplikovanosť posudku a nutnosť konzultácie na S. na ústredí v B.

- 03. 02. 2010 - opätovná urgencia právneho zástupcu odporcu ohľadom znaleckého posudku

- 08. 02. 2010 - odpoveď, oznámenie právneho zástupcu odporcu, že znalecký posudok ešte nie je vyhotovený s tým, že je potrebné podľa nej požiadať o starobný dôchodok pre jeho klienta a až potom bude môcť pokračovať vo vypracovaní znaleckého posudku

- 02. 03. 2010 - dotaz na právneho zástupcu odporcu, či už jeho klient má vybavený dôchodok

- 02. 03. 2010 - oznámenie právneho zástupcu odporcu, že ešte nie je ukončené o priznaní starobného dôchodku klienta

- 09. 04. 2010, 07. 05. 2010 - urgencie právneho zástupcu odporcu

- 12. 05. 2010 - oznámenie právneho zástupcu odporcu, že ešte nie je rozhodnuté o starobnom dôchodku jeho klienta, čo je podkladom pre vypracovanie znaleckého posudku

- 13. 07. 2010, 10. 08. 2010, 27. 08. 2010, 16. 09. 2010, 01. 10. 2010 - urgencia právneho zástupcu

- 25. 01. 2011 - osobne oznámil právny zástupca odporcu, že podrobne oznámi dôvody, prečo dosiaľ nebol vypracovaný znalecký posudok

- 10. 02. 2011 - oznámenie právneho zástupcu na dôvody, prečo dosiaľ nebol vypracovaný znalecký posudok, pripojil aj súpis dokladov, ktoré zaslal znalkyni z dôvodov vypracovania znaleckého posudku

- 10. 02. 2011 - dotaz zo strany súdu na Ing. G.

- 25. 02. 2011 - odpoveď Ing. G. na dotaz súdu

- 03. 03. 2011 - bola zaslaná fotokópia odpovede Ing. G. právnej zástupkyňi odporcu

- z dôvodov sťažnosti odporcu bol spis zaslaný na Ústavný súd SR dňa 15.03.2011

- 20. 05. 2011 - bol spis vrátený z Ústavného súdu SR

Z vyjadrenia zákonného sudcu, ktoré podal vyplýva, že dĺžka konania je nepochybne ovplyvnená súvisiacim konaním vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 7C/128/2006 a tiež znaleckým dokazovaním, o ktoré požiadal právny zástupca odporcu.

Na základe uvedenej chronológie úkonov konštatujem, že čo do celkovej doby konania je sťažnosť na prieťahy v konaní čiastočne opodstatnená. Je nevyhnutné poukázať na to, že súd vo veci konal a zabezpečoval dôkazy nevyhnutné k rozhodnutiu, pričom dĺžka konania je ovplyvnená súvisiacim konaním vedením pod sp. zn. 7C/128/2006 (ktorý sa od 10. 05. 2011 nachádza na Krajskom súde Žilina) a znaleckým dokazovaním.

Pokiaľ ide o konanie na Okresnom súde Martin, subjektívne prieťahy v konaní som nezistila. Konečné zodpovedanie otázky, či došlo k zbytočným prieťahom a tým k porušeniu práva navrhovateľa na spravodlivý a rýchly proces je na rozhodnutí Ústavného súdu SR, ktorý v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci pri zohľadňovaní povahy konania, správania účastníka konania a spôsob, akým súd vo veci postupoval.

Pokiaľ by Ústavný súd SR v danom prípade vyhlásil porušenie práva navrhovateľa, som toho názoru, že nešlo o výrazný zásah (porušenie).“

Vzhľadom na to, že okresný súd podrobne popísal chronológiu úkonov v tejto veci, a pretože táto nebola namietaná, ústavný súd nepovažoval za potrebné tieto úkony opätovne rozpísať.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Otázku existencie zbytočných prieťahov v občianskom právnom konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd skúmal vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu s prihliadnutím najmä na skutkovú a právnu zložitosť veci (1), správanie sťažovateľa (2) a postup okresného súdu (3).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o uloženie sťažovateľovi povinnosti prispievať sumu 83,65 € odporcovi ako náhradu na stratu na dôchodku. Ústavný súd nepovažuje túto vec z faktického ani právneho hľadiska za zložitú. Istú faktickú zložitú možno pripustiť jedine v súvislosti s nariadeným znaleckým dokazovaním.

2. Pri hodnotení preskúmvanej veci podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa, ktorý je v postavení odporcu, ústavný súd zo spisu okresného súdu nezistil, že by jeho správanie malo výrazný negatívny vplyv na celkovú dĺžku konania. Osobne sa síce nezúčastnil zatiaľ jediného uskutočneného pojednávania, jeho právna zástupkyňa však bola na pojednávaní konanom 20. apríla 2009 osobne prítomná. Právna zástupkyňa sťažovateľa v sťažnosti uviedla, že dosiaľ bolo nariadené len jedno pojednávanie. Opomenula však spomenúť, že okrem odporcu to bola aj ona, ktorá žiadala odročiť pojednávanie nariadené na 2. marec 2009.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci. Ústavný súd pri hodnotení veci konštatoval jej istú faktickú zložitú, týmto konštatovaním však nemožno odôvodniť taký postup okresného súdu, ktorý v priebehu troch rokov nebol schopný zabezpečiť, respektíve nariadiť znalecké dokazovanie. Zabezpečenie znaleckého posudku ponechal na svojvôľu odporcu, ktorého za nesplnenie povinnosti nijako nesankcionoval.

Zodpovednosť za zabezpečenie plynulého vykonania znaleckého dokazovania v plnej miere znáša okresný súd, ktorý ako jediný mal možnosť nečinnosť znalkyne odstrániť efektívnym využitím procesných možností daných Občianskym súdnym poriadkom.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa zistenia ústavného súdu vo veci sp. zn. 7 C 32/2008 sa dosiaľ nekonalo, preto ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 3 300 € odôvodnil tým, že právoplatné rozhodnutie v uvedenom prípade má pre neho mimoriadny význam.

Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti okresného súdu v konaní, berúc do úvahy skutočnosť, že sťažovateľ sa o doterajšiu dĺžku konania nepričinil, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € sťažovateľovi za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Z. B.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c)

vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 261,82 € (každý úkon po 123,50 €, k tomu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky je režijný paušál 7,41 € za jeden úkon, čo za dva úkony predstavuje sumu 14,82 €).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. augusta 2011